

Βιβλιοθήκη

Γιώργος Σκαμπαρδώνης

Ήλιος με ξιφολόγχες
(μυθιστόρημα)

Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2023, σελ. 405

«Ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης επιστρέφει στο μυθιστόρημα καταγράφοντας τα δραματικά ιστορικά γεγονότα του Μεσοπολέμου αλλά και τους δυο κόσμους -της πολυτέλειας και της φτώχειας- αισθητικής από τη μία, και της λαϊκής αλήθειας και της φτώχειας από την άλλη- που ενώνονται στις σελίδες ενός καλογραμμένου αστικού νουάρ».

Έτσι ξεκινάει την παρουσίαση του νέου βιβλίου του πολυβραβευμένου Γιώργου Σκαμπαρδώνη, η Τίνα Μανδηλαρά στην ηλεκτρονική «LIFO».

Η υπόθεση έχει ως εξής: Μεσοπόλεμος, πρώτο εξάμηνο του 1931. Ο ταγματάρχης Γόρδιος Κλήμεντος, επικεφαλής της αντικατασκοπίας στη Θεσσαλονίκη, αναλαμβάνει να «ενοποιήσει τις πεποιθήσεις» στη γοπευτική πόλη που σπαράσσεται από συγκρούσεις: εθνικιστές εναντίον αριστερών και Εβραίων, βενιζελικοί κατά βασιλικών, τρισκοπιστές κατά κομμουνιστών, 140.000 πρόσφυγες, κομιτατζήδες, παρακρατικοί, πράκτορες ξένων δυνάμεων, απεργίες και δολοφονίες. Όλοι εναντίον όλων. Ο ταγματάρχης, που υποφέρει και από ένα ανεξέλεγκτο ερωτικό πάθος, προσπαθεί να κρατήσει τις αρχές του στον απελπισμένο αγώνα του να ελέγξει τη δυναμική των γεγονότων, που ωστόσο καταλήγουν, τον Ιούνιο του '31, στην πρώτη μεγάλη επίθεση κατά των Ισραηλιτών στην Ευρώπη του 20ού αιώνα: στο πογκρόμ και στον εμρησμό του εβραϊκού συνοικισμού Κάμπελ.

Να ακόμη ένα απόσπασμα από την παρουσίαση της Τίνας Μανδηλαρά: «Δεν θα ήταν, επομένως, υπερβολή να πούμε πως αν ο Ήλιος με ξιφολόγχες δεν ήταν γραμμένος σύμφωνα με τις αρχές του νουάρ, θα αποτελούσε το βασικό

συναξάρι της Θεσσαλονίκης και το καλύτερο μυθιστόρημα του σπουδαιότερου διηγηματογράφου της εποχής μας, που για χάρη της άνοιξε τη βεντάλια της αφήγησης του, την οποία άπλωσε σε μαγικό πλάτος και βάθος, φτάνοντας στην πιο ακραία πιθανή ρωγή και στο πιο κρυμμένο τραύμα αυτού του μοναδικού αστικού παλίμψηστου. Η πόλη της Θεσσαλονίκης είναι, άλλωστε, αυτή που διασώζεται στους αιώνες, αρωματίζοντας κάθε απρόσμενη σελίδα των μυθιστοριογράφων της ως αιώνια πλανεύτρα ερμηνεία».

Δημήτρης Παπαχρήστος

Δεν αδειάζουμε να πεθάνουμε

Εκδόσεις Τόπος, Αθήνα 2023, σελ. 120

Δεν αδειάζουμε να πεθάνουμε
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ

Ο Δημήτρης Παπαχρήστος μιλάει συχνά για εκείνες τις εμβληματικές ημέρες της εξέγερσης. Πρώτη φορά, ωστόσο, καταγράφει σε βιβλίο λεπτό προς λεπτό τις τελευταίες στιγμές της εξόδου από το Πολυτεχνείο. Σε συνέντευξη που έδωσε στην Πόλυ Κρημνιώτη και στην εφημερίδα «Αυγή» εξηγήει πως προέκυψε ο τίτλος:

«Ο τίτλος προέκυψε από κάτι που λέει ο λαός μας, προπαντός αυτοί που αγωνίζονται για την αξιοπρέπεια τους και δεν κάνουν τη χάρη ακόμα και στον θάνατο να τους πάρει. Γιατί ο θάνατος είναι αθάνατος μεν, αυτός δεν γερνάει ποτέ, που έλεγε και η μάνα μου, αλλά γίνεται και νυξίδα ζωής. Αυτό αισθανόμουν γράφοντας το βιβλίο με τη μελάνη της μνήμης μου»

Στο οπισθόφυλλο διαβάζουμε:

«Είχε πάει δέκα η ώρα, η τηλεόραση ήταν ανοιχτή. Έδειχνε εικόνες από το Πολυτεχνείο. Ένας τύπος, εκπρόσωπος Τύπου, Ζουρνατζής ονόματι, μιλούσε για «αναρχοκομμουνιστάς» που στράφηκαν εναντίον του καθεστώτος και της δη-

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΑΙΖΕΙ

ΓΡΑΦΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΤΑΙ Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΡΔΑΣ

μοσίας τάξεις. Ορίστε τα έκτροπα. Ο φακός έδειχνε σπασμένα θρανία, συνθήματα «κάτω η χούντα», «ζήτω οι παριούζες», κιλότες, καπότες και σπασμένα έδρανα.

Πλησίασα το παράθυρο, ανασήκωσα τις γρίλιες. Είδα να καθαρίζουν με μάνικες τη Στουρνάρη. Άντρες-σαύρες να περνάνε και είδα λοξά προς την πλατεία Εξαρχείων να βγαίνουν από την πόρτα της Στουρνάρη με νάιλον σακούλες τρεις-τέσσερις μπάτσι, με τρόφιμα που μας είχαν δώσει οι πεινασμένοι για ελευθερία και δημοκρατία.

Μέσα από τις ιστορίες, παλιότερες αλλά και πρόσφατες, που διανθίζουν το βιβλίο, η μνήμη πασχίζει να κρατήσει ζωντανό το παρελθόν. Σαν σταθμό ανεφοδιασμού των νέων για να συνεχίσουν και να φτάσουν εκεί που δεν καταφέραμε εμείς. Για να μπορέσουν να προλάβουν το μέλλον γιατί αλλιώς δεν θα το συναντήσουν ποτέ».

Μαριλίου Καλοκάση

Η ζωή μισοτιμής
(ποιήματα)

Εκδόσεις ΕΝΕΚΕΝ, Θεσσαλονίκη 2023, σελ. 45

ΜΑΡΙΛΙΟΥ ΚΑΛΟΚΑΣΗ

Η ζωή μισοτιμής

ΕΝΕΚΕΝ

Η Μαριλίου Καλοκάση γεννήθηκε και ζει στη Θεσσαλονίκη, όπου σπούδασε και εργάζεται. Με την πρώτη της ποιητική συλλογή «Ο θάνατος της μέρας» (2020) ήταν υποψήφια για το βραβείο «Γιάννης Βαρβέρης» της Εταιρείας ελλήνων Συγγραφέων, πρωτοεμφανιζόμενου στην ποίηση καθώς και το βραβείο «Jean Morreas» επίσης πρωτοε-

φανιζόμενου στην ποίηση.

Η ζωή μισοτιμής -η ζωή σε έκπτωση- είναι η ζωή που χάνει σιγά σιγά την αξία της και ξεπουλιέται και φθίνει, ολοένα φθίνει. Η ζωή μισοτιμής: τα κυρτωμένα σώματα που περιμένουν το πρώτο λεωφορείο, τα μουτζουρωμένα κίτριά, τα χρυσαφικά ενέχυρο στα καταστήματα αγοράς χρυσού, οι ρεκλάμες, οι επιγραφές με τις εκπτώσεις, τα κρεμασμένα ρούχα πάνω σε βρώμικα πεζοδρόμια. Οι άνθρωποι μέσα στις πόλεις οικειώνονται με την απώλεια και την ασχήμια, οικειώνονται με την έλλειψη, ζουν σαν άλλοι Ντάλιτ μιας αδυσώπητα αστικής μάζας ανέγγιχτοι και θρυμματισμένοι. Κινούνται στους μεταίχμιακούς κόσμους έξω και στους μεταίχμιακούς κόσμους μέσα τους και βλέπουν τη ζωή τους να δίνεται μισοτιμής. Στην ποιητική αυτή συλλογή αν διατυπώσαμε μια ερώτηση για το ποιος μιλάει η απάντηση θα ήταν η πόλη.

Μικρό δείγμα γραφής:

Λιωμένο τζάμι/ απ' τη βροχή/
Πόση πίκρα χωράει σε ένα
δρομολόγιο/ της γραμμής/
Πόσα τσαλακωμένα
πανωφόρια/
Πόσα λερωμένα άβρυλα/
Πόσες βρεγμένες καρδιές;»

Απόστολος Ε. Γονιδέλλης
Ιστορία της αρχαίας Λέσβου:
Από τα προϊστορικά μέχρι
τη πρωτοχριστιανική χροιά

